

#### Tekst 4: Karl Marx om penge

*Karl Marx omtaler funktionen og virkningen af penge et af sine skrifter fra 1844.*

*Fra Karl Marx: Økonomi og filosofi. Ungdomsskrifter (udvalg og indledning ved Villy Sørensen). Gyldendal, København 1962, s. 86-90.*

*NB: Titlen er ikke Marx', men Villy Sørensens.*

Hentet på: <https://www.marxists.org/dansk/marx/44-okfil/3-penge.htm>

Fordrejelsen og forvekslingen af alle menneskelige og naturlige kvaliteter, foreningen af umuligheder, kort sagt: Pengenes *guddommelige* kraft, skyldes, at deres *væsen* er menneskenes upersonlige og fremmedgjorte *artsbestemte væsen*. De er *menneskehedens formåen* gjort fremmed for den selv.

Hvad jeg ikke formår som *menneske*, hvad alle mine individuelle væsenskræfter altså ikke formår, det formår jeg i kraft af *pengene*. Pengene gør altså enhver af disse væsenskræfter til noget, som den ikke er i sig selv; dvs. til dens egen *modsatning*.

Når jeg længes efter en ret mad eller vil benytte postvognen, fordi jeg ikke er stærk nok til at gøre turen til fods, så skaffer pengene mig mad og postvogn, de forvandler med andre ord mine *ønskers karakter* af forestilling, de oversætter dem fra deres tilværelse som tanker, forestillinger, *ønsker*, til deres tilværelse som *sanselige* og *virkelige*, fra forestillingens verden til livet, fra den indbildte væren til den virkelige væren. I deres egenskab af denne formidling er de den sande *skaberkraft*.

*Efterspørgselen* eksisterer vel også for den, der ikke har nogen penge, men hans efterspørgsel eksisterer kun som en forestilling, der som sådan ikke har nogen virkning eller eksistens for mig eller for tredjemand, men som altså forbliver *uvirkelig, genstandsløs* for mig. Forskellen mellem den effektive efterspørgsel, der er baseret på pengene, og den virkningsløse efterspørgsel, der er baseret på mit behov, min lidenskab, mit ønske etc., er forskellen mellem *væren* og *tænken*, mellem den blotte forestilling i mig og forestillingen, som den eksisterer for mig i en *virkelig genstand* udenfor mig.

[...]

*Pengene*, dette ydre almene *middel* og denne ydre almene *evne* - der ikke stammer fra mennesket som menneske og heller ikke fra det menneskelige samfund som samfund - til at *gøre forestilling til virkelighed og virkeligheden til en blot forestilling*, forvandler i ligeså høj grad de *virkelige, menneskelige og naturlige væsenskræfter* til blot abstrakte forestillinger og derfor til *ufuldkommenheder*, til pinefuldt hjernesvind, ligesom de på den anden side forvandler de *virkelige ufuldkommenheder og det virkelige hjernesvind*, de virkelige afmægtige væsenskræfter - dem som kun eksisterer i individets indbildning - til *virkelige væsenskræfter og evner*. Allerede ifølge denne bestemmelse er pengene altså den almene fordrejelse af *individualiteterne*, som de vender på hovedet, og hvis egenskaber de bibringer modstridende egenskaber.

Som denne *fordrejende* magt fremtræder de da også vendt mod individet og mod de sociale og andre bånd, som for deres vedkommende hævder at være *væsen*. De gør troskab til troløshed, kærlighed til had, had til kærlighed, dyden til last, lasten til dyd, trællen til herre, herren til træl, vanviddet til fornuft, fornuften til vanvid.